

Een tentoonstelling over zwemmende honden, zingende twatwa's en pronkende paarden

Shirley Jaarsma [coördinator educatie & publieksbegeleiding, Natuurhistorisch Museum Rotterdam; jaarsma@hetnatuurhistorisch.nl]

Jet Bakels [wetenschappelijk medewerker kennisonwikkeling, KIEN; j.bakels@immaterieelerfgoed.nl]

Veel mensen houden dieren voor hun plezier. Uit liefde, al dan niet gecombineerd met economische drijfveren. Daar gaat vaak veel tijd, kennis én passie in zitten, en is een belangrijk onderdeel van iemands leven. Deze bijzondere kennis wordt van generatie op generatie overgedragen, vaak van ouder op kind. We spreken dan ook wel van 'immaterieel' of 'levend' erfgoed. De rol en betekenis van dit levende erfgoed verandert mee met de tijd. Palingtrekken bestaat immers niet meer, en kievitseieren worden na de vondst niet meer meegevoerd van het nest. In de tentoonstelling 'Dier, Mens & Traditie' maakt de museumbezoeker kennis met een diversiteit aan levende tradities met dieren én hun beoefenaars.

Interactief

De tentoonstelling is in samenwerking met het Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland (KIEN) en diverse erfgoedgemeenschappen samengesteld. Hierdoor krijgt de bezoeker een kijkje in de achtergrond van een beoefenaar en zal verstandig staan van de vaardigheden van mens en dier. Honden die flinke afstanden zwemmen, Surinaamse zangvogels die in het juiste ritme fluiten, prachtig versierde paarden die door zee galopperen, valken die fier vanaf de arm op prooien jagen en een verhaal over de spin Anansi zijn allemaal te zien en te lezen. Met interactieve elementen bij elke traditie ervaart de bezoeker van de tentoonstelling deze ook zelf: oordeel welke zangvogel gewonnen heeft, maak een zelfie op het paardenzadel, zoek de eieren van een kievit en keur schattige kalfjes.

Objecten uit het veld

Door de samenwerking met de erfgoedgemeenschappen zijn veel objecten in de tentoonstelling afkomstig uit het veld. Een dameszadel illustreert het carouselrijden, een speciale meetstok vertelt over de categorie-indeling bij de 'hondenzwemming', kooien voor Surinaamse zangvo-

gels laten de opstelling van een wedstrijd zien en een authentiek hoedje toont hoe Friese kievitseierenrapers de eieren vroeger breukvrij transporteerden. Alles uiteraard vergezeld van natuurhistorische objecten, zoals gebalgte Surinaamse zangvogels en het 'eerste kievitseï' van 2005. Er is dus veel te zien in de toch al rijk gedecoreerde zaal. De vormgeving doet Studio La Meul, een ervaren partner op het gebied van interactieve en sfeervolle tentoonstellingen.

Dialogotafel

Uiteraard is er ook aandacht voor het maatschappelijk debat over onze omgang met dieren, wat tegenwoordig regelmatig onderwerp is van soms felle discussies. Normen rond dierenwelzijn en dierenrechten zijn aangescherpt en het door de mens 'gebruiken' van dieren voor eigen plezier wordt ter discussie gesteld. Hierbij werken we samen met het Centre for Sustainable Animal Stewardship (Universiteit Utrecht en Wageningen). In de tentoonstelling kan de bezoeker plaatsnemen aan de interactieve 'dialogotafel'. Via een draaischijf kunnen vragen en stellingen samen worden besproken, want vindt een postduif het eigenlijk wel leuk om zo ver te vliegen en heeft een sportpaard ook recht op pensioen?

Fondsen

De fondsen waarbij we aanklopten waren grotendeels enthousiast over het plan, en de samenwerking met het KIEN en de erfgoedgemeenschappen wordt gewaardeerd. De tentoonstelling wordt dan ook mogelijk gemaakt door financiële bijdragen van het Mondriaan Fonds, de Van Leeuwen Van Lignac Stichting, de Erasmusstichting, Stichting Zabawas en de G.Ph. Verhagen-Stichting. ◀

'Dier, Mens & Traditie' duurt van 23 januari t/m 29 augustus 2021.

▲ Hoed met netje voor breukvrij transporteren van eieren zoals gebruikt door Friese kievitseierenrapers; collectie Natuurmuseum Fryslân. (Peter Koomen)

▲ Het eerste kievitseï van 2005 (clandestien geraapt en anoniem bezorgd bij Omrop Fryslân) uit de collectie van Natuurmuseum Fryslân. (Peter Koomen)

▲ Valkenier met havik. (R. Bavelaar)

▲ Strao paarden en ruiters op het strand van Noordwelle (Zeeland) in 2016. (Ton Meuldijk)